

ВІДЗИВ

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Ніколаї Галини Юрїївни на дисертаційну роботу Куценка Сергія Володимировича **«Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю»**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 - теорія і методика виховання

У глобалізованому суспільстві, що загубилося в інтернет-мережах, особистість потребує гармонійного розвитку, інтелектуальний вектор якого слід доповнювати естетичним та артистичним вихованням, а космополітичні впливи сучасного соціуму потрібно урівноважувати національною самоідентифікацією, що можливо здійснити засобами народного танцювального мистецтва. У цьому контексті вирішення проблеми підготовки майбутнього вчителя хореографії, здатного до самокреації, саморозвитку та екстраполяції національних цінностей в соціокультурний простір, спроможного творчо реалізовувати виховний потенціал народно-сценічного танцю саме на часі. Наголосимо, що сутнісною характеристикою справжнього педагога є його креативність, тому формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії стає сьогодні викликом для педагогічної теорії та практики. Тому дослідження Куценка Сергія Володимировича «Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю» є актуальним і своєчасним як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Доцільність вибору теми роботи підтверджує той факт, що вона виконана згідно з науково-дослідною темою кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Розвиток творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами танцювального мистецтва». Дисертація С.Куценка є також складовою комплексного науково-дослідного проекту «Теоретичні та методичні засади розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Україні», що, за замовленням МОН України, виконується означеною кафедрою разом із кафедрою мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка і кафедрою музичного мистецтва та хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дисертантом на високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, гіпотезу, завдання, об'єкт і предмет дослідження, досить вдало підібрано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів, що дозволило С.Куценку повністю виконати поставлені завдання. Успішне досягнення мети забезпечує й солідна експериментальна база дослідження (чотири університети) та достатня кількість використаних джерел.

Не викликає сумніву наукова новизна одержаних результатів, яка полягає, передусім, у тому, що *вперше* обґрунтовано педагогічні умови формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю (цілеспрямована позитивна мотивація студентів на віру в свої творчі сили, постійний розвиток власного творчого потенціалу; забезпечення комплексного розвитку індивідуально-творчих та діяльнісно-творчих здібностей студентів у процесі аудиторної роботи; удосконалення змісту, форм і методів вивчення народного танцю у позааудиторній мистецько-хореографічній діяльності); визначено критерії (когнітивно-творчий, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-творчий), показники (знання, уміння, навички у сфері хореографічної діяльності, наявність позитивної мотивації, цілеспрямованість, загальні та спеціальні творчі здібності, креативність, творча активність, творчий досвід) та рівні (високий, середній, низький) сформованості творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії; *уточнено* зміст поняття «творчий потенціал майбутнього вчителя хореографії» та його структуру; *подальшого розвитку набули* форми та методи аудиторної та позааудиторної навчально-виховної роботи із майбутніми вчителями хореографії.

Дисертаційна робота С.В.Куценка має вагоме практичне значення, оскільки запропонований ним навчально-методичний комплекс, що складається з посібника «Теорія і методика народно-сценічного танцю», навчальної програми з дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» та методичних матеріалів щодо формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю може успішно використовуватись у навчально-виховному процесі педагогічних вишів і в системі підвищення професійної кваліфікації.

Аналіз дисертації С.Куценка дає підставу стверджувати про доцільно й концептуально виправдану структуру дослідження, її логічність і спрямованість на послідовне розв'язання визначених наукових завдань, кожне з яких відповідає поставленій меті.

У позитивному полі аналізу змісту дисертаційного дослідження відзначимо, що заслугою С.Куценка слід вважати конкретизацію та уточнення змістового навантаження таких базових понять дослідження, як

«творчий потенціал особистості» та «творчий потенціал майбутнього вчителя хореографії» (р. 1.1). Деякі запитання викликає опис дисертантом структури останнього, хоча на рис. 1.1 (с.29) вона показана досить вдало.

Обґрунтованим видається сформульоване дисертантом положення щодо виховного потенціалу народного хореографічного мистецтва, що збагачує творчий досвід майбутнього вчителя хореографії, коли досягається гармонія фізичного і духовного, розвивається здатність естетичного сприйняття людського розуму і тіла через танцювальний рух та розширюється кругозір через спілкування з традиціями, в яких збережено багатство етнічної самосвідомості, високої духовності й благородства душі народу (р.1.2).

Суттєвим здобутком дисертаційної роботи слід вважати діагностичний апарат, розроблений (р. 1.3) та уточнений (р.1.4) дослідником на першому етапі експериментальної роботи, що й забезпечило достовірність отриманих результатів. Особливо показовим у цьому плані є додаток А (с. 225-243), де кожне із завдань супроводжується окремо розробленими критеріями оцінювання. Доцільним і органічним є також використання у експериментальній роботі тестів Дж.Кінчера, Е.Торренса, В.Ф.Сопова, Л.В.Карпушина, опитувальника Н.Ф.Вишнякової тощо.

Переконливими та безперечно важливими в теоретичному і практичному вимірах є запропоновані у другому розділі дисертаційної роботи С.Куценка педагогічні умови формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії на заняттях народно-сценічного танцю. Перша педагогічна умова передбачає виховання у студентів інтересу до народно-сценічного танцю, розуміння його сенсу, позитивного ставлення до професії та усвідомлення важливості власної хореографічної діяльності через удосконалення змісту навчального матеріалу та організації навчально-виховної діяльності з урахуванням запитів студентів (р. 2.1). Реалізація другої педагогічної умови здійснюється шляхом цілісного розвитку творчих, хореографічних, інтелектуальних та педагогічних здібностей студентів засобами народно-сценічного танцю з метою формування виконавського, постановочного та педагогічного досвіду майбутнього вчителя хореографії та з орієнтацією освітнього процесу на творчо-діяльнісний підхід, що передбачає застосування спеціально розробленого комплексу проблемно-розвивальних творчих завдань (р. 2.2).

Третя педагогічна умова втілюється через залучення майбутніх учителів хореографії до позааудиторної мистецько-хореографічної діяльності, яка ґрунтується на інтерактивній взаємодії викладача і студента, сприяє самовдосконаленню та творчому розвитку останнього, пробуджуючи

ініціативність та позитивно впливаючи на якість навчально-виховного процесу (р. 2.3).

У третьому розділі дослідно-експериментальним шляхом підтверджено ефективність впровадження педагогічних умов, запропонованих С.Куценком. Про це свідчить позитивна динаміка рівня сформованості творчого потенціалу за всіма критеріями в експериментальній групі (збільшилася кількість студентів із високим та середнім рівнями сформованості творчого потенціалу, водночас зменшилася кількість студентів із низьким), тоді як у контрольній групі ці зміни є незначними.

Свої висновки дисертант підтверджує вагомими аргументами; вони (висновки) відповідають поставленим завданням, викладені чітко й переконливо, на достатньому науковому рівні, характеризуються узагальнено-логічним баченням досліджуваної проблеми, відзначаються самостійністю й новизною. Отже, можна констатувати, що мета дослідження досягнута.

Безсумнівним здобутком С.Куценка стали численні таблиці (24) та рисунки (10), що засвідчують його прагнення систематизувати й узагальнити матеріал. Значну цінність становлять 22 додатки на 90 сторінках, які суттєво доповнюють зміст дослідження і конкретизують експериментальну методику.

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумнівів, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження і досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних методів та релевантній джерельній базі.

Зміст автореферату ідентично репрезентує найважливіші положення й висновки дисертації, дає чітке уявлення про особливості проведеної роботи та її результати, оприлюднення яких є цілком достатнім. С.В.Куценко компетентно аналізує й узагальнює вітчизняну та зарубіжну наукову думку, переконливо представляє результати експериментальної роботи у 25 одноосібних публікаціях, із яких 10 відображають основні наукові результати, 2 додатково їх висвітлюють, а 13 носять апробаційний характер. Обговорення основних положень дисертації на численних міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях і семінарах підтверджує як їхню результативність, так і широке впровадження.

Високо оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання дискусійного характеру.

1. На наш погляд, інколи цілісності сприйняття авторського бачення проблеми заважають закороткі абзаци.

2. Варто було би детально інтерпретувати зміст таблиці 1.1 у тексті дисертації та здійснити більш глибокий порівняльний аналіз наукової думки щодо сутності поняття «творчий потенціал».
3. Відзначаючи достатню наукову ерудицію здобувача, його аналітичні здібності, зауважимо, що в роботі дещо бракує аналізу наукових праць стосовно організації позааудиторної діяльності майбутніх учителів хореографії.
4. На нашу думку, деякі методи (наприклад, колективної експертної оцінки), які використовувалися автором у процесі експериментальної роботи, вдало би доповнили перелік методів у *Вступі* дисертації.
5. У *Додатках* варто було цілісно презентувати авторську програму дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю», яка гідна розповсюдження у навчальних закладах різного типу.

Проте висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Таким чином, маємо підстави стверджувати, що дисертаційна робота **«Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю»** має важливе значення для сучасної педагогічної теорії та практики й відповідає чинним вимогам щодо кандидатських дисертацій (пп. 9, 11-15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року), а її автор, Сергій Володимирович Куценко заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 - теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри мисієцької педагогіки та хореографії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

Г.Ю. Ніколаї

Підпис.

засвідчую
Григорів Іван
Григорів Іван
2015 р.